

К. 618.

МАЈКА

Опера у једном чину из српског живота,
по идеји и либрету Рад. Космајца,
компоновао Јован Урбан.

Престављано први пут у Београдској Опери.
4. Децембра 1910. г.

БЕОГРАД

Народна Штампарија Љуб. Ј. Бојовића
1910.

Цена 0·20 дин.

МАЈКА

Опера у једном чину. Написао либрето

Рад. Қосмајац. Композовао

Јован Урбан.

ЛИЦА :

Анђелија, жена (алт) Г-ђа Лујза Станојевићка.

Милица, ћерка (сопран) Г-ђица Покорна

Миливоје, муж (бас) Г. Савић

Владимир, син (тенор) Г. Зах

Мехмед-паша, (тенор) Г. Бинички

Митад-ага, (бас) Г. П. Јовановић

Чауш, (баритон) Г. Динуловић

Један сусед, (II тенор) Г. Србуљ

Више Срба и Турака јаничара.

Догађа се пре првог устанка у смедеревској
нахији, на цариградском друму.

ЧИН ПРВИ

ПОЈАВА I.

Анђелија. Баш овога тужног дана,
 Пре двадесет дугих лета, —
 Однела ми мог Душана
 Јаничарска рука клета.
 Ох, да ли ми јоште живи?
 Ох, да ли је јоште жив?
 Да л' је злотвор ил' убица,
 Да л' је срамна потурица? —
 Ако си такав, сине,
 Рука ти се осушила, —
 Волела бих да си мртав,
 То би једна жалост била!...
 О, гле, кунем мога сина!
 Зар је криво јадно дете,
 Што га давно, — још к'о малог, —
 Отргоше бесне чете!...

Миливоје. Чуј ме, жено, ми морамо,
 Ми морамо наше дете
 Уклонити, сакрити га,
 Јер су близу турске хорде.
 Чуј ме, жено,
 Главним друмом већ се креће

Јаничарски Мехмед-паша,
Београду да помогне, —
То нам јави стража наша.

Анђелија. Нека крене наше дете
А наш Владе нек је води; —

Анђелија	(д у е т)	Миливоје
Звезде сјаје, ведрина је,		Нек им месец обасјава
Месец сјајни небом броди		Пут далеки чарној гори.

Миливоје	(д у е т)	Анђелија
А сад спреми за пут деци		Хоћу, старче, пожурећу, —
Мало ствари, — што им треба.		А готова има хлеба.

Миливоје Ја сад подох,
Да децу позовем.

ПОЈАВА II.

Владимир Ето, сејо, тако некад
Ја осетим неку снагу,
Па бих пев'о од милине
Силно, гласно, да се хори;
Ал' на једном ту (покаже груди) ме стегне:
Као да ме нешто мори,
Па бих плак'о као дете, —
У груд'ма ми пламен гори!

Милица Исто сада ја осећам,
Зар се чудиш, брацо мој,
Кад у ове тешке дане
Немаш дома, — ниси свој;
Јер сваки час клети Турци
Поробе нам куће наше, —
Нема дана кад не прођу
Јаничари, аге, паше.

Милица

(дует)

Баш у овом добу туге
 Племе наше ропски живи, —
 Шумадијо, мајко мила,
 Ми смо свему томе криви

Владимир

У добу том
 Страхота тих
 Ми живот тај
 Робовски сви
 Сад живимо

Ал' грануће дани слоге
 Да слободу браћи створе

Владимир

Цео народ и војводе
 Пружили су братски руке, —
 Ох, и ја ћу с њима, сејо,
 У четнике, у хајдуке

Милица

Зар и тебе да немамо?
 А сирота драга нана
 Јоште тужи за Душана!

Миливоје

Где ми, децо, промакосте?

Владимир, Милица,

(терцет)

Анђелија

Зашто, бабо?

Где сте децо?

Миливоје

Ваља ићи
 Јаничарске чете јуре,
 Са Мехмедом сад ће стићи

Миливоје, Владимир, Милица

(терцет)

Журимо се, спремајмо се, —
 Турске хорде друмом јуре, —
 Да Милицу сакријемо
 У планине наше суре, —
 Да Милицу скријемо —
 У планине скријемо.
 На далек пут
 Ваља сад поћ'
 А дивна и ведро

Биће ова ноћ.
 Космају сад
 Нама је спас, —
 О, Боже, преблагИ,
 Штити нас!

ПОЈАВА Ш.

Миливоје О, дај, Боже, да већ почну
 Наши синци силно дело,
 Да нам пођу на Турчина
 Мила деца храбро, смело.
 На заходу свог живота
 Да дочекам и ту срећу, —
 Радосно ћу бојак бити
 И у боју крв пропити.

Анђелија Благослови, старче, децу!

Милица и Владимир (дует)

Мили бабо, и ти, нано,
 Благослов нам дајте свој!

Анђелија и Миливоје (дует)

Срећан пут вам био,
 Бог вас благословио!

Милица, Анђелија, Владимир и Миливоје (квартет)

Боже мили праотаца,
 Твоје будно око гледи, —
 Твоја рука штит је свети, —
 О! закрили своја чеда!
 О! закрили, Вишњи Творче!

Миливоје Стан'те децо, је ли могућно?

У највећем трку сада јури
 Баш коњаник турски, ено,
 Овамо се већ право жури!

7

Владимир, Милица, Анђелија (терцет)

Јесте, оче! Јесте, старче!

Миливоје Баш Јаничар!

Анђелија Све узаман, децо драга, —
Не могосмо измакнути
Од тог врага!

Милица Анђелија (квартет) **Владимир Миливоје**

Склањајмо се мајко (ћери) мила, Склањајте се, (Анђелија
Склањајмо се журно само, И Милице), сејо, мајко,
склањајте се

Журно само
Јер Јаничар бесни јури
На коњицу право амо.
Несрећа се дому ближи, —
Бог нек нам је у помоћи! —
Ено злотвор сад ће доћи,
Да донесе само зло.

ПОЈАВА IV.

Чауш Хеј! хеј! рајо!...
Има ли кога?!...

Миливоје Шта си вољан,
Добри ага,
Од покорног роба?!

Чауш Јест!
Покорна, предобра
Ова раја —
Овамо тајно
Буну спрема;
Ал' Мехмед ту је, —
Он не дрема!...
Донеси, набави, спреми!

Да гостиш силнога Мехмеда
И свиту јуначку!
Хајде, спреми, пожури!...

Чауш

(д у е т)

Миливоје

Алах, Алах, Алах!
О бир Алах учун!...*)
Зар још ми стојиш,
Ђаурско песето проклето!...
Набави и спреми,
Где год знаш!

О, ага немамо
Ни труна хлебнога
Сироти у Бога,
Да гозбу спремамо!
О су чим гостити
Још пашу честитог
Да гозбу спремамо —
А хлеба немамо, —
Где да сад набавимо.

Чауш Дур, бре, рајо,
Зар ти нисам рек'о?!...
Иди, спреми, набави
Да те паша не би чек'о!

Миливоје Одмах, ага!

Чауш Алах, Алах акбер**)
Алах акбер!...
Конак је диван
За пашу и целу свиту,
Која с њим долази.

ПОЈАВА V.

Владимир Докле ћемо гостит' Турке
Ове пусте злотворе,
Ове бесне зверове,
Ове бедне створове,

*) У име једнога Бога!

**) Бог је велики!

И безумнике!?...
 Зар још време није дошло
 Да се клети униште,
 Да се клети кољу, бију,
 Да се бију!?...
 Да ли ће их бити много?
 Ово вече буру скрива, —
 Ја већ знадем: биће крви!...
 Нека се реком пролива!...
 Нека се реком лије!...
 (Нека се крв реком лије)

Миливоје Најзад ево стигоше!

Владимир Па нема их много, —
 Злотвора наших!

(Иза кулиса) **Хор** Ми смо силни Јаничари,
 Султанова деца драга,
 У мишц'ама нашим храбрим
 Османска је кремен снага!
 Не стрепимо за наш живот,
 За дин свети ко год гине —
 Хуријама у ценету
 Тога часа он се вине.
 Где год нога наша ступи
 Свуд задаје страх! —
 Алах ил Алах!
 Зар та раја, бедна раја,
 Сме да дигне очи своје!
 Зар не види хорде наше,
 К(а)о пчеле кад се роје?
 Страховите хорде то су,
 Свуд крв роси куд пролазе! —
 На колена, бедна раја,
 Царски синци да те газе!
 Где год нога наша ступи

Свуд задаје страх! —
Алах ил Алах!

ПОЈАВА VI.

Мехмед-паша Све се сећам овог краја, —
Да л' сам само санак снио,
Ил' сам некад, још к'о мали,
Баш овамо долазио?!
Алах акфер! — све што бива,
Као да се само снива!

Мутад-ага Ноћ ће бити ова дивна,
Да нам пружи мирна сна.

Мехмед-паша	(д у е т)	Мутад-ага
Већ се спушта ноћца тија, Звезде трепте, месец сија, Лахор тихо данак хлади, Да уморном санак слади, — Алах даје ове чари Правоверне да обдари.		Већ тиха ноћ Сад гони дан И путник гле Већ тражи стан Да нађе мир. А краси ноћ Још звезда сјај. То Алах моћ Сад пружа свуд Правоверне да обдари.

Мехмед-паша Ко је ово!

Чауш Раја, пашо,
Из колебе!

Мехмед-паша Хеј, каури, женске амо,
Да при јелу служе нама!

Миливоје Нема, пашо!

Мутад-ага (д у е т) **Чауш**
Раја лаже!

Чауш Хеј, излази, ко је тамо!
Хеј, излази!...

Мехмед-паша Ох, ти дивна, слатка момо,
Ходи амо у загрљај!

Анђелија Боже благи, је л' могућно?!
Та ово је дете моје!
Ох, да ли се чега сећа
На детињство још нејако?!

Мехмед-паша О, хуријо, из џенета!
О, хуријо, мој анђеле!...

Анђелија Не греш се!
Крв је ово твоја пашо!

Мехмед-паша Шта то збориш?
Каки греси?!

Анђелија Јесте, пашо!

Анђелија, Миливоје (д у е т)
Претешки греси!

Миливоје Чуј је, пашо, и пресуди,
Да л' смо нашли нашег сина!

Мутад-ага Не слушај их, мој посинче,
Та она је луда; —
Напричаће триста чуда
Ова стара луда.

Мехмед-паша Де, говори, ја те слушам!...

Анђелија Да л' се сећаш ове куће
И дрвета, — овог гаја?!
Сети се, да си однет
Као мали из тог краја!
Сети се, да си овде,

Са дрвета овог пао
И белег ти на десној руци
Од тог дана остао!...

О сети се родитеља
Нас смо двоје: отац, мајка, —
Ово ти је братац, сеја, —
Зар не збори срце твоје?!

Мехмед-паша Алаха ми, ова стара
Чудно збори!...
О, Митаде, дед ми реци,
Ти ћеш моћи врло лако!...
Збуњена је мени глава, —
Да л' је санак или јава?!...

Митад-ага Иксанов је живот санак!

Мехмед-паша Ал' ако се само снови —
То и ово у сну бива!

Анђелија О, сети се, сине драги,
Сети!
Још када си мален био
Крст си овај љубио!
О, сети се, мој сине, сети се!

Мехмед-паша О, мајко моја,
Предрага мајко!

Анђелија О, мили сине!...

Митад-ага Ха, проклети каурине,
Онда умри!...

Мехмед-паша О! мајко моја!...

Анђелија Шта си хтео туркешањо?!
Хоћеш стрви?!
Хоћеш крви?!

Милица О, устани, брацо мој!
О, устани!...

ПОЈАВА VII.

Владимир, Миливоје, један сусед (терцет)

За трен ока наше руке
Проклете Турке побише!
Побише бесне Турке
За трен ока!...

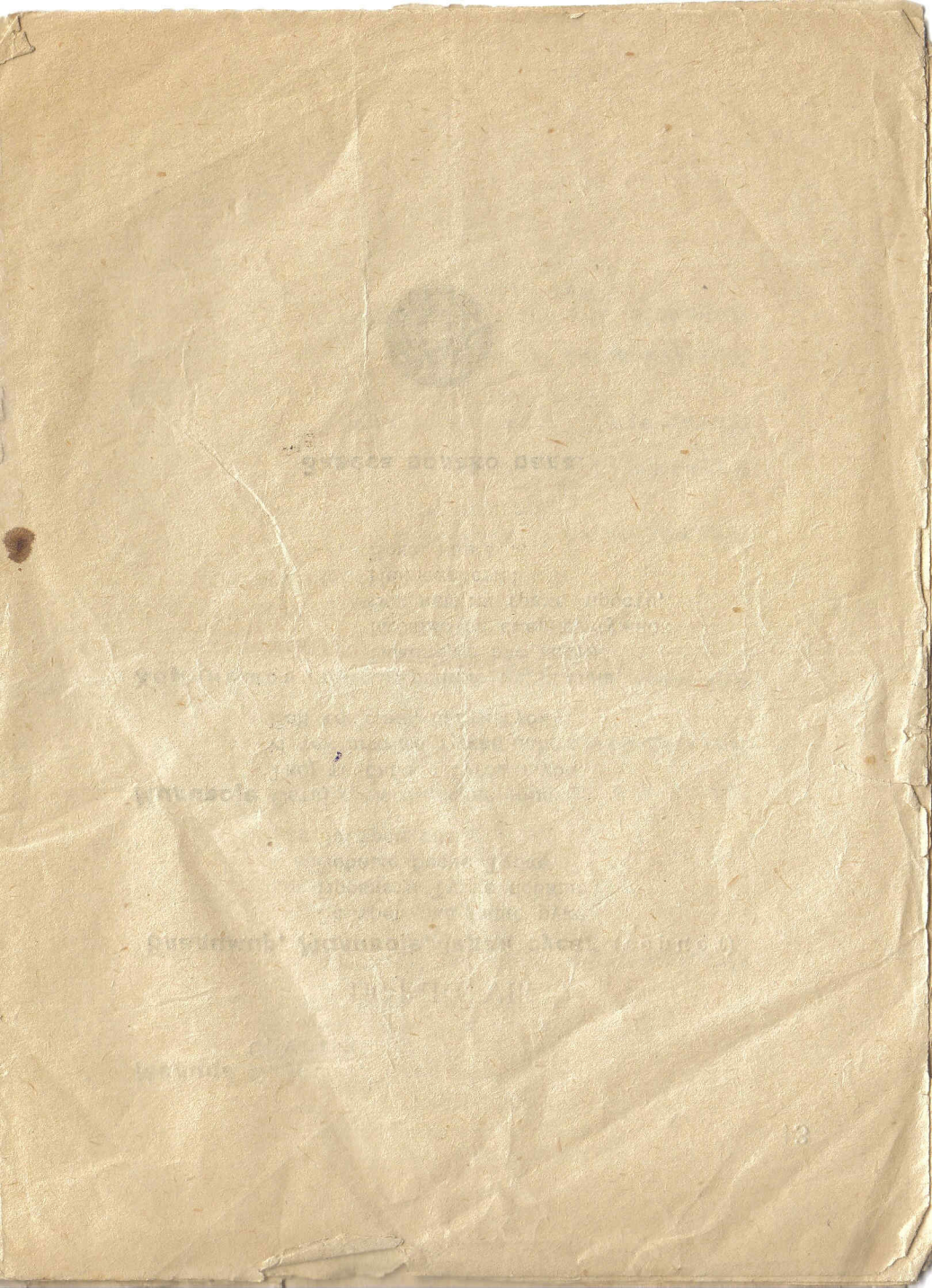
Миливоје Остај с Богом, сине мили,
Твој те бабо с тугом љуби, —
И тек што те тужан нађе
Већ те, сине, сад изгуби!

Хор (мешовити) Сахранимо мајци сина,
Покопајмо ове кости,
Молимо се смерно, тужно:
Бог нек му грехе прости, —
Нек опрости!
Боже наш!...

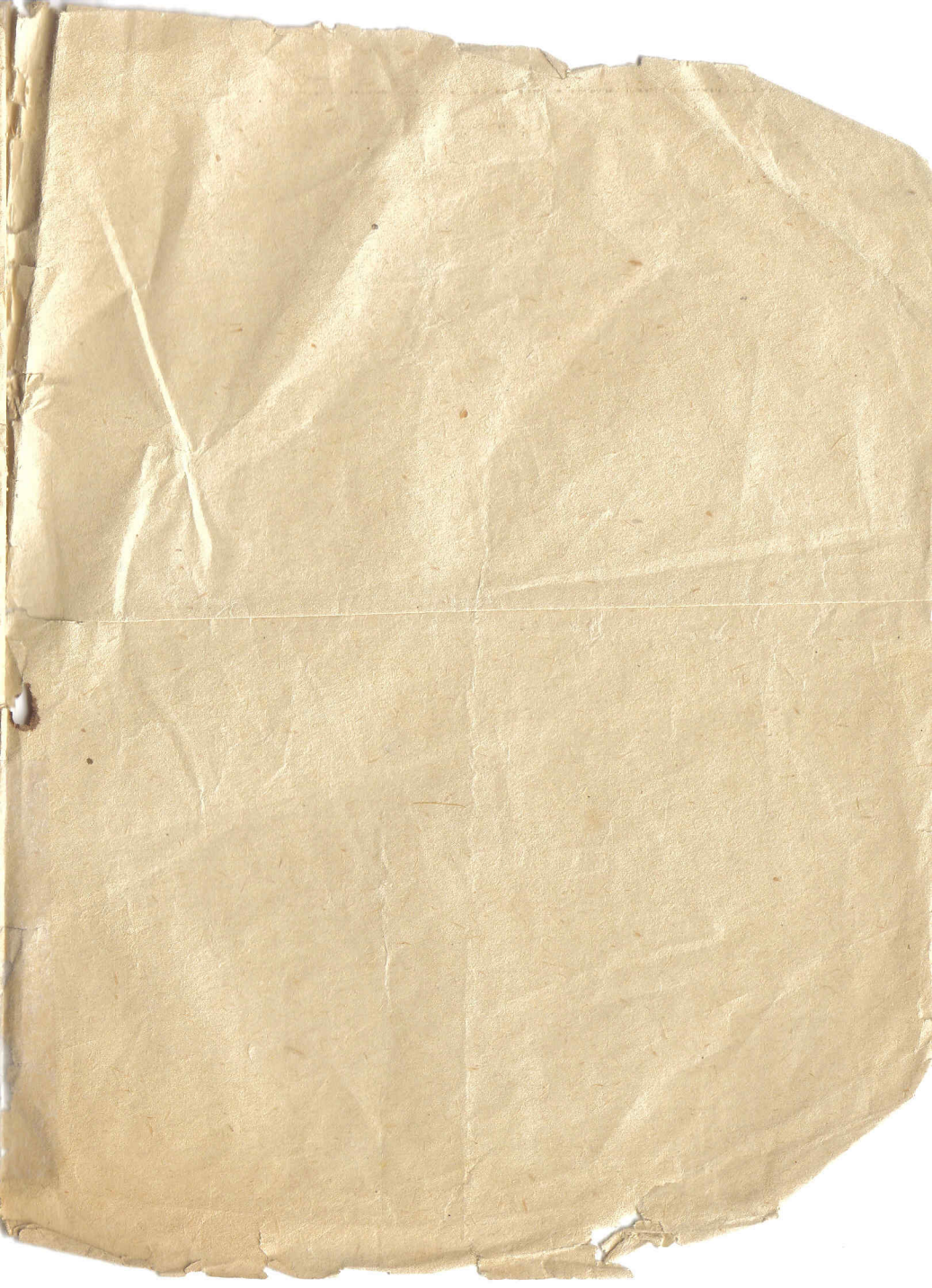
Завеса полако пада.

9-11-10
8